

ՔԱՐԱՑԱՅԵՐ

ԹՈՓԵՐԵՆԻ ԽՂՂԸ

(Մ. Ծ. ՍԱՏՐԿՈՎ)

(Ըրանալով ինչ և զրկել)

Մտիկանապետն վերջին աստիճանի անպատկառ մեկը չէր, բայց յարմար առթիվն առանց երկայն դարձածնեւրու թաթիւն ամէն կողմ երկնցնելէն չէր քաշուեր: Կայուածն այնպիսի շատ պահանջող չէր, բայց ամէն կողմ կը թափանցեր. ձեռքերը վերջին աստիճանի բիրտ չէին, բայց առջեւն երածը սիրով կը շոշափէին: Միով բանին՝ Ոստիկանապետն վերջին աստիճանի կաշառակեր էր:

Եւ խիղճն յանկարծ սխառ այս մարդն անձնագիտութեւն:

Հուկայ հասաւ, եւ յանկարծ իրեն այնպէս կ'երեւար՝ իրը թէ այս ամէն լաւ իրերն, որ կապերու վրայ, պատուհաններու առջեւ, եւ սեղաններու վրայ ի վաճառ դրուած էին, — իրեն ամենեւին չէին վերաբերեր: Մինչեւ այս ատեն այսպիսի տեսութիւն մ'ամենեւին չէր ունեցած: Կը շփեր իւր անպատկառ աչքերն. «Երա՛ն է, կամ գուցէ հիւանդ եմ», կ'ըսէր ինքնիրեն: Կարքի մը մօտեցաւ եւ կ'ուզէր իւր սովորութեան համամաս ձեռքը մեջն արձակել. ձեռքը չէր կրնար վերցնել: Ուրիշ կառքի մը մօտեցաւ, եւ կ'ուզէր գեղացւոյն մօրուքէն բռնել. — զարհուրեմք երեւոյթ, — ձեռքը կարծի չէր շարժել:

Ահա գողի մէջ էր:

«Ի՞նչ է այսօր ինձի հանդիպածն, կը հարցնէր ինքնիրեն: Ի՞նչ պիտի ըլլամ ուրեմն ես: Լաւաւոյն չէ՞ անսիրտպէս տուն երթալ: ... Բայց ոչ, աւելցուց, թերեւս անցաւոր անհանգստութիւն մըն է», եւ շուկայի մէջ իւր սովորական շրջանն սխառ: Ահա տեսակ տեսակ կերպաներ, ամբիւրներ, միս, չաց, հաւեղէն, եւ ամենայն ինչ կարծես իրեն կ'աղաղակէր. «Ի՞նչ կը մտածես, երկնցուր ձեռքդ, առ ուզածիդ չափ, ինչպէս ուրիշ անգամ միշտ կ'ընէիր»:

Գեղացիք երբ տեսան որ զարհուրեմք տեսիկանապետն կէս քնոյ մէջ կը պտտի, եւ աղաւանդներու սեւեռեալ կը նայի, բայց իւր սովորութեան հակառակ՝ ամենեւին ձեռք չ'երկնցնէր, սխառ հետն խնայ:

«Ոչ, ոչ, ուրիշ բան չի կրնար ըլլալ. ամենեւին տարակոյտ չկայ, այսօր հիւանդ եմ», ըսաւ ոստիկանապետն ինքնիրեն, եւ տուն գնաց — դատարկածուն:

Ոստիկանապետն կինն անհամբեր կը սպասէր իրեն, եւ կը մտածէր որ նոյն օրն քանի որքա՞ն եւ ինչ լաւ բան պիտի բերէ կրկին: Ծանկարծ տեսաւ զինք, բայց ձեռքերը դատարկ. եւ առջեւն էլաւ բարկացած:

«Ո՛ր թողոցիք լի քսակները»:

«Կ'երգնում խղճիս վրայ...» պատասխանեց ոստիկանապետն:

«Ո՛ր թողոցիք քսակները՝ կը հարցնեմ քեզի»:

«Կ'երգնում խղճիս վրայ...» կրկինց ոստիկանապետն:

«Հաս լաւ. կէսօրեան կերակուրդ կ'ըլլայ խիղճդ, մինչեւ մերձաւոր շուկայի օրն քեզի կ'երգնելու բան չունիմ», ըսաւ կինը կատաղած:

Ոստիկանապետը գլուխը կախած էր, վրան զի գիտէր որ կինը միտքը գրածը կը կատարէ: Վերարկուն վրայէն հանեց, եւ կարծես յանկարծ նոր կեանք առաւ: Խիղճն վերաբերուի գրպանը մնացած էր, եւ ոստիկանապետն ինքզինք թնկեւ եւ անպաշտ կը զգար, եւ անմիջապէս հին համոզումն մտքին մէջ հաստատուեցաւ. թէ չկայ բան մ'աշխարհիս վրայ որ ուրիշն ըլլայ, այլ ամենայն ինչ իւրն է: Եւ զգաց վերստին որ կրնայ ուզած բանը ժողովել եւ կուլ տալ:

«Հիմա չէք կրնար ձեռքէս փախել», ըսաւ ոստիկանապետը ձեռքերը շփելով, եւ վերարկուն հագաւ շուկայ փութալու համար:

Չարմանալի բան: Վերարկուն հողիւ թէ հագաւ, շփութեամբ մը դարձեալ տիրոջ: Կը կարծէր՝ որ երկու հոգի կայ իւր մէջն: Մէկն — առանց վերարկուի, — անպատկառ, մեծ թաթիկով ամէն բան քաղող. միւսն — վերարկուով: — Տե՛ղ եւ ամբողջած: Եւ թէեւ տնէն մեկնելու վայրկեանն կը զգար՝ որ խնդուութիւն մը վրան տիրել է, սակայն հաստատուն մնաց որոշման վրայ, եւ գնաց: «Կարելի է կը յաշթեմ՝ այս անհանգստութեան», կ'ըսէր ինքնիրեն:

Բայց որպէս շուկայի մը մօտեցաւ, այնչափ սաստիկ կը բարբախէր սիրտը, այնպիսի աւելի կը զգար՝ որ պէտք է քաղցրութեամբ վա-

րուիլ այս խեղճ մարդիկներու հետ, որոնք շնչեն դանկի մը համար ամբողջ օրն անձնուկ եւ ցրտոյ տակ կը նեղուին: Ամենուին չէր զգար ի ներքուստ՝ աշուքներն ուրիշէն գրգաններն արձակելու բաղձանք մը: Եւ նոյն իսկ իւր քսակը սաստիկ ծանր կու գար իրեն, կը կարծէր որ ապահով աղբերէ մ'իմացած ըլլայ լժէ քսակին մէջ ծրարեալ դրամն իւրը չէ, այլ օտարին:

«Գու, գիւղացի, ահա քեզ տասնօ հինգ կողպէ,» ըսաւ շինականի մը եւ ձեռքը տուաւ:

«Ի՞նչ կը հաճեք գնել, բարեկամ ոստիկանացիս:»

«Անգամ մը զքեզ լծնամանած եմ, բարեկամ: Աստուծոյ սիրոյն համար ներէ ինծի:»

«Աստուած ներում տայ քեզի:»

Այսպէս անցաւ շուկային մէջէն, եւ որչափ քովը դրամ կար բաժնեց ամենուն: Հիմայ կը զգար որ սիրտը լծնվեցաւ, բայց միւս կողմանէ սխաւ մտածութեանց մէջ ընկզմիլ:

«Ա՛յ, պէտք է որ այսօր ինծի բան մը հանդիպած ըլլայ, կ'ըսէր ինքնիրեն: Երթամ, երթամ շուտով Թուռ, եւ փողոցի խեղճ աղքատներէն քանի մը հոգի հետս առնուի, որպէս զի Աստուծոյ պարգեւածները վայելեն ինծի հետ:»

Բաւա, — ըրաւ: Բազում լծիւն մը մտաւ: Գիշ հետն առած՝ մտաւ անս գաւիթը: Ոստիկանացիներն կ'ենէ երբ վերէն որ ընկերացող շքադիրները տեսաւ՝ զարմացաւ: Մեծապէս, բայց համբերութեամբ սպասեց իրաց ելքին: Ոստիկանացիներ ներս մտաւ եւ վախնալով մը մօտեցաւ կնոջն եւ ըսաւ ուրախութեամբ:

«Ահա, ֆէօտօսեուշքա, այն աղքատներն՝ զորոնք հետս բերել հրամայեցիք ինծի: Աստուծոյ սիրոյն համար՝ կերակուր տուր իրենց:»

Հազիւ լժէ վերարկուն վրայէն հանեց եւ կարեց, լծնվեալ լծիւն մը եւ կնոջանութիւն մը զգաց: Պատուահանէն հարեւանցի մը նայեցաւ, եւ ահա քաղաքին բոլոր մտաւորներն դրան աղբու գիգուած էին, եւ չկրցաւ յիշել՝ որ ինչ բանի եկած են: «Կարելի է եկած են աւել ուղիւ» որ փողոցներն ալ լինի, կ'ըսէր:

«Ի՞նչ կ'ուզէ այս խուճանն,» գոչեց ֆատաւութեամբ:

«Ի՞նչ խուճան. քու բերած աղքատներդ են, որոնց կերակուր տուի հրամայեցիք, պատասխանեց կ'ենն ոչ առանց դառնութեան:

Ոստիկանացիներ դուրս վազեց:

«Կորսուցէք շուտով, զարկէք,» գոչեց կատաղութեան ինքնիրեմ ելած, եւ յիմարի մը նման դարձեալ ներս մտաւ:

Երկայն ատեն սենեակը վերելայր շափեց հսկայ քայլերով, եւ կը մտածէր լժէ ինչ է իրեն հանդիպածն: Ենքը միշտ կատարեալ այր էր, եւ իւր պաշտաման մէջ՝ կատարեալ առիւծ. իսկ հիմայ յանկարծ անկար եւ շնչին մէջն:

«Ֆէօտօսեա Բեդրոջեա, մայրիկ. կապէ զիս Աստուծոյ սիրոյն համար: Կը զգամ յիս՝ որ կ'ընամ՝ պար գործք մը, գործել, զոր իմաց ամբողջ տարւոյ մը մէջ ուղղել չեմ կրնար,» կ'ըսէր աղաչելով իւր կնոջը:

Քե՛ս ոստիկանացիներ լաւ վիճակի մէջ չէր կը տեսնէր նաեւ կ'ընէ: Հանուեցուց եւ պառկեցուց զինք եւ տաք դեղ մը տուաւ իրեն: Քառորդ մ'ետքը նախագաւիթը գնաց, եւ յանկարծ միտքը բան մ'եկաւ: «Մէ՛յ մը վերարկուին գրգանը նայիմ, լծնեալ դրամ ըլլայ:»

Որոնեց մէկ գրգանը, եւ ձեռքն ինկաւ դատարկ քսակ մը: Միւս գրգանին մէջ աղտոտ եւ եղտ լոյլի կտոր մը գտաւ: Բայց երբ այս լծուլթը պարզեց, զարմացած գոչեց. «Ուրեմն հիմայ այսպիսի գործեր սկսեց է. գրգանին մէջ խեղճ մը կը կրէ:»

Ահաւ մտածել՝ լժէ ինչ կերպով պէտք է խիղճն յանձնել ուրիշի մը, զոր անշուշտ այնչափ սատարի պիտի չձնչէր, այլ առ առաւելն քիչ մ'անհանգիստ պիտի ընէր: Եւ վերջապէս գտաւ՝ որ ամենէն աւելի պատշաճ է մեծատուն եւ շոգեկառաց տէր վասիլի Գաւիթովիչ Պշտոսիլի ուղարկել, որ երբեքն օղբ վաճառանոցներ կը վաճառէ:

«Անկէպ գէ՛թ զօրաւոր ծոծորակ մ'առնի, կ'ըսէր. գուցէ քիչ մը պիտի գալարի, բայց — ինք կը դիմանայ:»

Որոշեց, եւ խիղճն առաւ նամակածակի մը մէջ փակեց, Պշտոսիլի հասցէն գրեց, եւ նետեց նամակներու արկղին մէջ...

«Հիմայ, երկի, կ'ընա հանգիստ շուկայ երթալ,» կ'ըսէր այնուհետեւ երկանդ:

*

Վասիլի Գաւիթովիչ Պշտոսիլի կէսօրան կերակրոյ նստած էր իւր ընտանեաց հետ: Աջակողմը բազմած էր տասնամեայ որդին՝ Ռուվիմ վասիլեւիչի, եւ մտքին մէջ լծաբանական գծաւորին հաշիւներ կ'ընէր:

«Հայրիկ, եթէ այն դրամն զոր ինծի տուիր, ամիսը քսան առ հարիւր շահու տամ, տարի մ'ետքն արչափ դրամ կ'ունենամ,» կը հարցընէր:

«Ի՞նչ տեսակ շահ կ'ուզես, պարզ շահ լժէ

շահուն շահը, պատասխանեց Վասիլի Դաւիթովիչ:

«Բնականապէս շահուն շահը, հայր:»

«Այն ատեն ամբողջը կ'ըլլայ իբր. քառասունուհինգ բուբի եւ յիսունութիւն կոպէկ:»

«Ուրեմն այս դրամը ես շահու կու տամ, հայր:»

«Տուր բարեկամ, բայց նայէ որ ապահով գրաւական մ'առնուսու:»

Իւր ձախակողմը նստած էր Եօթնամեայ Օսիփ Վասիլեւիչի, որ նշոյնպէս թուարանական խնդիր մը լուծելու կը ջնարար: Սկզբնի վրայ էին նսեւ Գրիգորի Վասիլեւիչի եւ Տիմօքրի Վասիլեւիչի, որոնք ջերմ կը վիճէին թէ որչափ առ հարկուր պարտական էր վերջինն առաջնոյն ընդունած շաքարեղենաց փոխարէն: Սեղանին գլուխը նստած էր Վասիլի Դաւիթովիչի կինը՝ Լիա Ալեքսանդրովնա փոքրիկ Ռիֆօքճան գիւղին առած, որ բնական ազգամամ մօրն սոկեղէն մանակները կը շօշափէր:

Միով բանիւ՝ Վասիլի Դաւիթովիչ երջանիկ էր: Մովորականէ դուրս հասեղ մտի տալակի մը զբաղած էր, որ թերեւս ըսլայտի փեւտրով եւ Պրիւսէի անդունդոյն ասեղնագործով զարդարուած էր, երբ յանկարծ ծառայ մը արածաթի սկաւառակի վրայ նամակ մը մատցց իրեն: Հազիւ թէ Վասիլի Դաւիթովիչ նամակին ծածկը շօշափեց, սկսաւ գալարիլ ծածակի պէս՝ որ արտաշէկ կրակի վրայ ձգուած ըլլայ:

«Բայց, ի՞նչ է ասիկայ. ի՞նչ պէտք ունիմ ես ասոր, կը գուշը՝ բոլոր մարմնովը գողալով: Թողուցէ այն տանջանքն՝ զոր Վասիլի Դաւիթովիչ այս անմոռանալի օրն կրեց. միայն մտադիր ընենք՝ որ այս ըստ երեւութիւն հիւանդագին եւ սովոր մարդն գատարանի սրտանձնիկ տանջանքներն գիւցազնաբար կրած է՝ դանկ մը տալ չուզելուն:»

«Ա՛յ. ասկէ վախ չկայ. այս չի կրնար ըլլալ. զիս հաստատուն բռնէ, Լիա, գուշեց իւր կնոջ հիւանդութեան ամենասաստիկ զլայուցքով: Եւ եթէ արկղին ուզելու ըլլամ՝ չըլլայ թէ տաս: Աւերիլ յանձն կ'առնումս՝ մեռնիլ:»

Եւ որովհետեւ աշխարհին մէջ չկայ դժուարին դիմը մը՝ որ եւթ մը չունենայ, հոս ալ գանուեցաւ եւթ մը: Վասիլի Դաւիթովիչ յիշեց՝ որ երկայն ատենէ վեր խոստացած էր նպաստ մը տալ բարեխարական ընկերութեան մը, որուն վարիչն էր իրեն անձամբ ծանօթ զօրապետ մը: Այս խոստումը ցայսօր չէր գործադրուած, եւ ահա յարմար առիթ մը գործադրելու:

Վասիլի Դաւիթովիչ զգուշութեամբ բացաւ թղթաբերին բերած նամակը, ունիլիքով մը մէջինն առաւ, նշոյն հարկուր բուբի թղթագրամով մը ուրիշ նամակածածկի մէջ փակեց, կնքեց եւ առաւ զօրապետին գնաց:

«Վսեմապատիւ Տէր, կը բաղձայի Ձեզի նուէր մ'ընել, ըսաւ եւ Երարը դուռ զօրապետին առջեւ, որ զարմացած կը նայէր:

«Արծանի՝ էք գովութեան, պատասխանեց զօրապետը: Միշտ... հըմ... համոզուած էի... որ Գուք... հըմ... իբրեւ մարդ... հըմ... եւ իբրեւ Հրեայ... Գուք Հրեայ էք կարծեմ... հըմ... այնպէս չէ... Հըմ... ուստի իբրեւ Հրեայ... հըմ... որ կը պահէ Դաւիթ օրէնքներն... հըմ... խաղաղով, երգելով... հըմ...»

Զօրապետը շփոթութենէն չկրցաւ խօսքն յառաջ անանի, վստի զի նշոյն բուպէն միաբը չէր գար՝ որ Հրեայ օրէնսդիրը Դաւիթն էր թէ ուրիշ մէկ:

«Ո՛հ, Վսեմապատիւ Տէր, կրկնեց Վասիլի Դաւիթովիչ՝ որ իրեւ թէ բեռն մ'ազատած ըլլայ՝ խորունկ շնորք կ'առնուր, միայն արտաքուստ չընայ եմ, սրտիս մէջ ճշմարիտ Ռուս եմ:»

«Հնորհակալ եմ, ըսաւ զօրապետը: Միայն կը ցաւիմ բանի մը վրայ... հըմ... իբրեւ քրիստոնեայ... հըմ... Ինչո՞ւ... հըմ... Ձեզի պէս արի մէկն... հըմ... այսպիսի բարի Ռուս մը... հըմ... չէ նսեւ քրիստոնեայ... հըմ...»

«Վսեմապատիւ Տէր, Ինչպէս ըսի, միայն արտաքուստ... Գառուցայ վրայ կ'երգնումս, միայն արտաքուստ:»

«Ուրեմն բաղձանք չունիք... հըմ...»

«Վսեմապատիւ Տէր...»

«Թողունք ուրեմն, հըմ... ափսոս... հըմ... Ատառած հեռոգ ըլլայ:»

Վասիլի Դաւիթովիչ առն փութաց: Արդեն մինչեւ իրիկուն բոլորովին մոռցած էր կրած ցաւերն, եւ հնարեց այնպիսի թուաբանական հաշիւ մը, որ երբ գործադրուեցաւ, աշխարհ ամենայն ապշած մնաց:

*

Եւ երկայն ատեն խիղճ եւ արհամարհեալ խիղճն աշխարհին մէջ կը թափառէր եւ հազարադոյններու քով կ'երթար: Բայց ոչ որ կ'ուզէր զինք հիւրընկալել. ամէնքէն ձեռքէն ազատելու առաջին պատեհ առիթը կը գործածէին: Վերջապէս խղճին ալ անտանելի եղաւ:

տեղ մը չգտնեն, ուր հանգիստ տար գլխոյն, եւ իւր բովանդակ կենսերը բացօթեայ եւ օտար-ներու մէջ անցնեն: Եւ պայտա խօսեցաւ իւր վերջին տիրոջը, մարդ մը՝ որ շուկայի մէջ աւազ կը ծախեր եւ կամք չուներ անով հարստանալու:

«Ինչո՞ւ զիս կ'անարգէք: Ինչո՞ւ կը հեռա-ցընէք զիս ձեզմէ իրեւն անիծեալ բան մը:»

«Ո՛հ ի՛նչ ընեն զքեզ, սիրելի խղի՛ւս, երբ ո՞ր ո՞ր կընայ գքեզ գործածել:»

«Եթէ այնպէս է, բեր ինծի փողերիկ ռուս աղայ մը, բաց իւր անարատ սիրտն եւ զիս մէջը թաղէ թերեւս անմեղ մանկիկն զիս կը հիւրըն-կայէ եւ կը խնամէ, թերեւս կը մեծցընէ զիս եւ յապագային ինծի հետ ինք զինք աշխարհի կը ցուցնեն եւ զիս չ'անարգեր:»

Այսպէս ալ եղաւ: Աւագաժամաւոր գտաւ փողերիկ ռուս մանուկ մը, սիրտը բացաւ եւ խղի՛ւր մէջը թաղեց:

Հիմայ փողերիկ մանուկ կը մեծնայ եւ իրեն հետ նաեւ խղի՛ւր: Մանուկն այր կատարեալ պիտի ըլլայ, եւ զօրաւոր խղի՛ւ մը պիտի ունե-նայ: Այնուհետեւ ամէն ստույթիւն, ամէն նեն-գութիւն եւ ամէն բռնութիւն պիտի անհետա-նայ: Վասն զի խղի՛ւն այնուհետեւ երկնոս պի-տի չըլլայ, եւ նոյն իսկ մարդիկներու պիտի տիրէ:

ԱՅԼԵԱՅԵԼԻՔ

ՆՈՐԱՐԱՐՈՒՐԷ

Կրօնականութիւնը թագաւորն է:

Ի ռուսոյն «Պրիդիշ Մուզեումի» վարչութիւնին հեռագիր մ'ընդունեցաւ Եգիպտոսէն, որ շատ հե-տաբերական զիտա մը կ'աւանդէ: Աշխատար հնա-գէտք, որ Եգիպտոսի մէջ հնութիւններ կը գնահատեն, կը կարծեն որ Կղէսպատար թագաւորն որդադար գտած են: Այս գերեզմանն երկրի երե-ւելն 35 սոթ խոր է, 10 սոթ երկայն է 2 1/2 սոթ լայն: Գագաղն բիրամբտի ձեւով է եւ հիւանդի փորագրութիւններով լի, սրտը կը ներկայացընեն հինգ կին, հինգ գաղմիկայ պսակ եւ հինգ աղայ: Տղոյն մամբը մերկ են, ոմանք զգեցեալ: Իսկ պսակներու մէջ կայ խաղաղ: Այս գիւտն ընդունեն հեռագրած ժամանակ կը սպասէին եգիպտական պաշտօնէին մը զպաշտեան, որպէս զի հրաման տրուի գերեզմանն ամբողջ փորելու: Այժմ կ'իմա-նանք՝ որ գագաղը բացած են եւ սպիղիս զարգեր գտած: Եգիպտական կառավարութիւնը կ'ուզէ դա-գաղն իրեն աւանդել:

ՏՆՏԵՍՈՒԿՆՆ

Որովհետեւ իմաստը մնալ տեսն:

Ոսկեծուկն, որ տներու մէջ ապակեայ փողերիկ աւազաններու մէջ կը սնուցուի, իրեն սնուցիչնե-րուն ոգիտութիւնէն ձմեռները շատ եր կրէ: Վասն զի քիչերուն ծանօթ է, որ Նոյնմերենն մինչեւ փետրուարի վերջը իրեն ամենեւեւ կը հարկաւոր չէ: Ուստի այս շրջա ամիսներու մէջ ամենեւին պէտք չէ կեր առլ, ապա թէ ոչ՝ ոսկեծուկը կըր առնելով՝ պնդութիւն կ'ունենայ, որ իրեն համար մահ է: Բայց ջուրը պէտք է երկու օր անգամ մը փոխել, միտ գնելով որ ջրոյ ջրմուխիւն միւսնոյն ստահանի ըլլայ հին ջրոյն հետ: այս վարձանա-պէտք է նոր ջուրը միւսնոյն սենեկին մէջ, ուր է ձկան անօթն, երկայն առնել պահել, մինչեւ որ ջուրը նոյն ջրմուխիւնն առնեն, իսկ Մարտ, Ա-պրիլ եւ Մայիս ամիսը մէջ շատ քիչ եւ երբեմ-նով աւելի կըր տարւոյ է, որովհետեւ ձկան ստա-սքան, որ ամիսներ ծոմ պահած է, հետագհետեւ պիտի վարժի կեակիրը:

Սարգիսը ճնշել:

Սարգիսը տներէն ջնջելու ապահով միջոցն է անընդհատ աւրել իրենց օտարներ: Բայց ասկէ՛ շատ օգտակար է այն տեղերն, ուր յաճախ իրենց օտ-արայնը կը ձգեն, թըլել ջրով մը որուն մէջ լիւրջ մը պղնձի կամ երկաթի արջապ (vitriol) լուծու-ած ըլլայ:

ՄԵՆՐԱՐԱՐՈՒՐԷ

Թողթէ ճաշարան:

Համալուրի տեղափոխելի թղթակերտ ճաշա-րան մը շինուեցաւ, որուն պատերը թղթախաւէ է, բայց բարակ տախտակով դրուագեալ՝ որ օդոյ եւ աներեւոյց անհարթութեանց դէմ կենայ: Թուղ-թը ջրոյ եւ խմուսութեան դէմ ապահովեցան: Գտներն ու տանիքն ձանկերով եւ երկթներով ի-րարու հետ կը կապուին: Բուն ճաշարանը 150 հո-գի կ'առնու, 30 մեք երկայն է 6 մեք լայն, 22 պատուհան ունի 6 երգիլի եւ երկու վտարան. ունի նաեւ խոհանոց եւ սառնար: Բովանդակ այս շէնքը 15,000 մարբով շինուած է:

Միլիոնատար քաղաք:

Միացեալ-Նահանգաց Գլխաւոր (Cleve-land) քաղաքը 6345 աւելի միլիոնատար քաղաքա-ցի ունի, որոնց առաջինը John D. Rockefeller տարեկան 9,000,000 տարար մուտք ունի եւ ուրիշ մը (H. M. Flagler) 3,000,000. Oliver Payne-րովանդակ ստացուածքը 22,000,000 տարար է, Selah Chamberlain-ը՝ 16,000,000, Anna M. Harkness տիրելու՝ 28,000,000, իսկ Jephtha Wa-der-ը՝ 7,000,000 տարար: 2 միլիոն 5 միլիոն տարար ունին շատերը:

